

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน (พ.ศ. 2540 - 2563)

Discourse on Prostitutes in Thai Society Today (B.E. 2540 - 2563)

ธวัชพล ทองอินทรราช^{1*}, มาดอล จรูญรัตน์¹, และ เพ็ญนภา สวนทอง¹

Tuvapon Tong-intarach^{1*}, Madon Jaroonrat¹, and Pennapha Suanthong¹

Abstract

This academic article aimed to study the problems of prostitution, abolitionist policy, and the formation and discourses against the prostitution prevention policy in Thai society today. The researcher applied a policy discourse concept as the theory and methodology of the study. The findings suggest that the prostitution problem in Thai society was found in various forms and had accumulated over a long period. As a result, Thailand became the upstream, midstream, and downstream of prostitution activities. While being expected to efficiently solve the prostitution problem, the country is led to a change of the former prostitution policy from regular abolition to extreme abolition. However, such a policy is incapable of preventing the prostitution problem. This phenomenon raised social awareness to put an effort through a number of approaches to find a solution, i.e., academic discussions, proposals of legal measures, and movements against governmental policies. The important movement against prostitution prevention policies is currently driven by the Empower Foundation. This foundation has attempted to generate a counter-discourse on prostitution against the

¹คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี ต.ขุนทะเล อ.เมือง จ.สุราษฎร์ธานี 84100

¹Faculty of Humanities and Social Science Surattthani Rajabhat University, Khun Taleay Sub-district, Muang District, Surat Thani Province 84100

*ผู้ให้การติดต่อ (Corresponding e-mail: tuvapon1983@gmail.com)

รับบทความวันที่ 13 มิถุนายน 2564 แก้ไขวันที่ 6 สิงหาคม 2564 รับลงตีพิมพ์วันที่ 11 สิงหาคม 2564

government's discourse in order to legalize prostitution. While prostitution is still considered illegal according to abolitionist policy, this counter-discourse has remained unaccepted in Thai society.

Keywords: Discourse, Prostitutes, Thai Society

บทคัดย่อ

บทความทางวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา สภาพของปัญหาโสเภณี นโยบายการปราบปรามการก่อกวนวาทกรรมโสเภณี และการต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน โดยอาศัยแนวคิดวาทกรรมเชิงนโยบาย เป็นทั้งแนวคิดทฤษฎีและวิธีวิทยาในการศึกษา ผลจากการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาโสเภณีในสังคมไทยมีรูปแบบที่หลากหลายและสะสมมาเป็นเวลายาวนาน ส่งผลให้ไทยเป็นทั้งต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง ของปัญหาการค้าประเวณี นำไปสู่การปรับเปลี่ยนนโยบายโสเภณีที่เดิมอยู่ในรูปของการปรามาสวาทกรรมทางนโยบายของรัฐ ภายใต้แนวคิดการปราบปรามอย่างเด็ดขาด เพื่อหวังให้เกิดการแก้ไขปัญหาโสเภณีในสังคมไทย แต่ก็ไม่สามารถจัดการกับปัญหาให้ลดลงได้ ปัจจุบันปัญหาโสเภณียังคงดำรงอยู่อย่างเป็นปกติ ส่งผลให้เกิดความตื่นตัวทางสังคมในการพยายามหาทางออกให้กับปัญหาหลายลักษณะ เช่น การจัดเวทีวิชาการ การเสนอมาตรการทางกฎหมาย ตลอดจนจนถึงการต่อต้านนโยบายของรัฐ และกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการต่อต้านนโยบายโสเภณีของรัฐ คือ กลุ่มมูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ที่แสดงบทบาทต่อเนื่องจริงจัง โดยมุ่งเสนอวาทกรรมต่อต้านนโยบายรัฐ ด้วยการเสนอความคิดโสเภณีถูกกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหา แต่ก็ไม่สามารถผลักดันความคิดดังกล่าวให้กลายเป็นวาทกรรมหลักของสังคมไทยในปัจจุบันได้ เนื่องจากปัจจุบันโสเภณียังเป็นอาชีพที่ผิดกฎหมายภายใต้วาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามอย่างเด็ดขาดของรัฐ

คำสำคัญ: วาทกรรม โสเภณี สังคมไทย

บทนำ

สังคมไทยในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา มีความสลับซับซ้อนเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญหลายประการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของสังคม ทั้งการเปลี่ยนแปลงในทางเศรษฐกิจและเมือง โดยเริ่มต้นจากในช่วงต้นทศวรรษ 2540 ที่เกิดปัญหาสถานะวิกฤติเศรษฐกิจซึ่งมีผลกระทบต่อคนกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ประกอบกับปัญหาวิกฤตการณ์ทางการเมืองไทยที่สะสมมาเป็นเวลานานในแง่ของการสถาปนาระบบประชาธิปไตยให้มีความเข้มแข็งมั่นคง จนกระทั่งนำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมือง (Political Reform) ตลอดจนจนถึงการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ในทางสังคมอีกหลายประการ แต่อย่างไรก็ตามในบรรดาการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่าง ๆ ดังกล่าวของสังคมไทย การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง จัดเป็นเหตุและเงื่อนไขสำคัญที่สุดที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี

ในสังคมไทย ในฐานะที่เป็นบริบทเบื้องหลังสำคัญของวาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน (Satyanurak, 2015) กล่าวคือ เกิดกระแสการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองไทย อันเนื่องมาจากปัญหาหลายประการที่สะสมมาเป็นเวลายาวนาน หนึ่งในบรรดาปัญหาสำคัญดังกล่าว ก็คือ “เรื่องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค สิทธิมนุษยชน ตลอดจนถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ซึ่งในประเด็นนี้ ลิขิตธีรเวคิน ได้แสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าสนใจว่า การปฏิรูปการเมืองไทยเกิดจากเจตนารมณ์ที่สำคัญในการพยายามจะแก้ไขปัญหาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยไทยหลายประการ และหนึ่งในปัญหาใหญ่ของการเมืองไทย ก็คือการเคารพและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน คุณค่าและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคของมนุษย์ ตลอดจนถึงสิทธิและเสรีภาพอื่น ๆ (Theeravekin, 2003)

แนวคิดสำคัญดังกล่าวนี้ได้รับการบัญญัติไว้ในการรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นกลไกที่สำคัญอันเป็นผลผลิตของปฏิรูปการเมือง ปรากฏอยู่ในหมวดที่ 3 สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย (Office of the Council of State, 1997) ถึงแม้ว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้จะถูกยกเลิกไปแล้วก็ตาม แต่หลักการสำคัญดังกล่าวก็ยังคงปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน (พ.ศ. 2560) และสาเหตุที่ประเด็นเรื่อง การเคารพและพิทักษ์สิทธิมนุษยชน การให้ความสำคัญกับคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือเป็นโจทย์สำคัญ เนื่องจากสังคมไทยถูกแบ่งและได้รับการตำหนิจากนานาชาติให้อยู่ในลำดับต้น ๆ ของโลกเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชน กรณีปัญหาการค้ามนุษย์ในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งหนึ่งในนั้น ก็คือ “การค้าประเวณี” ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของ “การค้ามนุษย์” ในยุคสมัยปัจจุบัน ประกอบกับปัญหาเดิมที่มีมาตั้งในยุคสมัยแห่งการพัฒนา ก็คืออาชีพโสเภณีและธุรกิจบริการทางเพศที่ถือเป็นการทำลายคุณค่าและเหยียบย่ำศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเพศหญิงอย่างร้ายแรงยิ่งกว่าสงคราม เพราะอยู่ในสภาพเหมือนตายทั้งเป็น (Tong-intarach & Khaosanit, 2019) โสเภณีและการค้าประเวณีจึงเป็นส่วนหนึ่งของการค้ามนุษย์รูปแบบใหม่ที่มีทั้งการค้าประเวณีในระดับประเทศ และการค้าประเวณีในระดับระหว่างประเทศ

ด้วยเหตุดังกล่าว ปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีจึงมิใช่เพียงแค่ภาระของประเทศใดประเทศหนึ่ง หากแต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีการองค์การสหประชาชาติเป็นองค์กรหลักในการผลิตสร้างค่านิยาม ตลอดจนถึงการวางแผนทางในการปฏิบัติขึ้น โดยผ่านทาง “พิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์โดยเฉพาะเด็กและสตรี” (Protocol to Prevent, Suppress and Punish Trafficking in Persons Especially Woman and Children) ซึ่งเป็นเอกสารแนบท้ายอนุสัญญาสหประชาชาติ เพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์กร (United Nations Convention against Transnational Organization Crime) (Luela, 2019) โดยนิยามคำว่า การค้ามนุษย์ ไว้ในพิธีสารฯ ข้อที่ 3 ว่า หมายถึง “..การจัดหา การขนส่ง การส่งต่อ การจัดให้อยู่อาศัย หรือด้วยการบีบบังคับในรูปแบบอื่นใด.. เพื่อความมุ่งประสงค์ในการแสวงหาประโยชน์..รวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากการค้าประเวณีของบุคคลอื่น หรือการแสวงหาประโยชน์ทางเพศในรูปแบบอื่น..” การผลิตสร้างนิยามและแนวทางดังกล่าวของสหประชาชาติครอบคลุมการกระทำที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์ที่เน้นการค้าประเวณีในเด็กและสตรีไว้อย่างละเอียด

ตั้งแต่จุดเริ่มต้นของการกระทำความผิด ระหว่าง และสนับสนุนการกระทำความผิด รวมถึงการค้าประเวณีโดยเฉพาะ ในลักษณะข้ามชาติในรูปแบบขององค์กรอาชญากรรมที่มีเครือข่ายโดยการกระทำความผิดจะเริ่มต้นในพื้นที่ประเทศหนึ่งทั้งในฐานะประเทศ “ต้นทาง ระหว่างทาง ปลายทาง” และหนึ่งในลักษณะสำคัญต่าง ๆ ดังกล่าว เป็นปัญหาใหญ่ของสังคมไทยมาตั้งแต่ยุคสมัยก่อน จนกระทั่งเข้าสู่ยุคสมัยปัจจุบัน ก็คือการบังคับให้ค้าประเวณีหรือให้บริการทางเพศในรูปแบบและลักษณะต่าง ๆ โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชน (Thapthong, 2003)

ประเทศไทยในฐานะเป็นประเทศสมาชิกขององค์การสหประชาชาติ ต้องปฏิบัติตามสนธิสัญญาอนุสัญญา หรือข้อตกลงระหว่างประเทศที่ถูกกำหนดขึ้น ภายใต้กรอบข้อบังคับขององค์การระหว่างประเทศและกระบวนการทางกฎหมายภายในประเทศ สำหรับประเทศไทยถึงแม้จะมีนโยบายในการบังคับใช้กฎหมายกำหนดให้โสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมายแต่ก็มีลักษณะของ “การปราบ” (Prohibitionist Policy) มากกว่าการปราบ แต่เนื่องจากปัญหาการค้าประเวณีไม่ว่าจะในระดับชาติ หรือระดับข้ามชาติมีลักษณะเป็นขบวนการที่เป็นองค์กรอาชญากรรมที่มีทั้งเครือข่ายและเงินทุนมหาศาล อาศัยเพียงแค่การปราบ จึงไม่สามารถรับมือกับปัญหาได้ ปัจจุบันจึงมีการเปลี่ยนไปในแนวทาง “การปราบ” (Abolitionist Policy) มากขึ้น (Luepue, 2009) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับขบวนการค้าประเวณีในหญิงและเด็ก ทั้งในประเทศและข้ามชาติ ซึ่งเป็นความผิดสากลที่ทุกประเทศมีนโยบายในการปราบปรามอย่างเด็ดขาด และเป็นปัญหาที่ประชาคมโลกห่วงใย พยายามเร่งหามาตรการป้องกันและแก้ไขปัญห เพราะถือว่าเป็นการล่วงละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง ก่อให้เกิดอาชญากรรมทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ส่งผลต่อการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของมนุษย์ และความมั่นคงของประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าปัญหาโสเภณีทั้งในชาติและข้ามชาติซึ่งเป็นปัญหาการค้ามนุษย์สมัยใหม่รูปแบบหนึ่ง จะเป็นปัญหาสำคัญของสังคมไทยในปัจจุบัน แต่ปัญหาดังกล่าวนี้ ก็ได้คลี่คลายไปในทางที่ดีขึ้นแต่อย่างใด หากแต่ยังคงอยู่และเติบโตจนทำให้ประเทศไทยปัจจุบัน เป็นจุดหมายปลายทางของธุรกิจการท่องเที่ยวทางเพศ ทำให้เกิดกระบวนการนำหญิงและเด็กหญิงจำนวนมากจากชนบทเข้าสู่ตลาดการค้าบริการทางเพศทั้งในและนอกประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยกลายเป็นจำเลยของประชาคมโลกในฐานะที่ “รัฐปล่อยให้มี การละเมิดสิทธิมนุษยชนหญิงและเด็ก” (Prasitratasin, 2003) ถึงแม้จะมีความพยายามในการแก้ไขปัญหา ดังกล่าวนี้แล้วก็ตาม

แนวคิดวาทกรรมเชิงนโยบาย

วาทกรรมเชิงนโยบาย (Policy Discourse) เป็นการศึกษานโยบายในลักษณะที่แตกต่างจากการศึกษานโยบายกระแสหลัก ซึ่งมักให้คำนิยามว่า คือ กิจกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ของรัฐบาล เพื่อการแจกแจงสิ่งที่มีคุณค่าต่าง ๆ โดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวม (Dye, 1972) แต่การศึกษาวาทกรรมเชิงนโยบายมีพื้นฐานความคิดมาจากการนำเอาแนวคิดวาทกรรม

(Discourse) ของ มิเชล ฟูโกต์ (Michel Foucault) มาใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษานโยบาย โดยมองว่านโยบายต่าง ๆ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการผสมผสานกันระหว่างวาทกรรม (Discourse) อำนาจ (Power) ความรู้ (Knowledge) ความจริง (Truth) มิได้แยกออกจากกัน และเต็มไปด้วยค่านิยม (Values) อุดมการณ์ (Ideology) หรืออคติ (Bias) (CharoensinOran, 2014) ซึ่งถูกขับเคลื่อนมาจากความต้องการแสวงหาผลประโยชน์ตามผู้สร้าง และนำเอาวาทกรรมชุดต่าง ๆ มาใช้ในการสร้างนโยบายที่ต้องการหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่านโยบายเกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการสร้างโอกาสและปกปิดฉาบเคลือบความต้องการที่จะแสวงหาผลประโยชน์ของผู้สร้างนโยบายขึ้นมานั่นเอง (Ruengtham, 2005) เช่นเดียวกันกับนโยบายโสเภณีที่อยู่ภายใต้การผลิตสร้างของอำนาจรัฐในแต่ละยุคสมัย ที่คอยนิยามกำหนดตำแหน่งแห่งที่ให้แก่โสเภณีตามแต่ผลประโยชน์ที่รัฐประสงค์มากกว่าการมุ่งแก้ไขปัญหา วาทกรรมกับนโยบายจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด ด้วยเหตุนี้ วาทกรรมเชิงนโยบายจึงมีความสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าสำหรับการนำมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์แนวโน้มนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี โดยใช้วาทกรรมเชิงนโยบายเป็นเครื่องมือในการอธิบายให้เห็นถึง สภาพปัญหาของโสเภณีและการค้าประเวณีในสังคมไทยว่าเกี่ยวข้องกันอย่างไร การก่อรูปนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับความคิดโสเภณีผิดกฎหมายเป็นอย่างไร และภายใต้วาทกรรมนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐในสังคมไทยปัจจุบัน เกิดการต่อต้านแนวโน้มนโยบายดังกล่าวของรัฐโดยกลุ่มใดและผลจากการต่อต้านวาทกรรมโสเภณีผิดกฎหมายเป็นอย่างไรบ้าง ซึ่งแนวคิดวาทกรรมเชิงนโยบายจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการวิเคราะห์และตอบคำถามต่าง ๆ ดังกล่าวของการศึกษาในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของบทความ

วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อศึกษาถึงสภาพของปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบัน นโยบายการปราบปรามกับการก่อรูปวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบัน และการต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน

โดยมุ่งศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มนโยบายของรัฐในสังคมไทยปัจจุบัน (ช่วง พ.ศ. 2540 - 2563) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี ทั้งสภาพปัญหาของโสเภณีในสังคมไทย การก่อรูปนโยบายการปราบปรามโสเภณี และการต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ ว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันแนวโน้มนโยบายของรัฐอย่างไร

สภาพของปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีในสังคมไทยยุคสมัยปัจจุบัน

การค้าประเวณีในปัจจุบันมีรูปแบบที่หลากหลายและซับซ้อน ทั้งที่ดำเนินการภายในสถานบริการต่าง ๆ สถานที่สาธารณะมีทั้งเป็นบริการทางเพศโดยตรงและแอบแฝง ปัจจุบันธุรกิจบริการทางเพศเหล่านี้ไม่ได้จำกัดอยู่แต่เฉพาะการค้าประเวณีของหญิงเท่านั้น แต่ได้รวมไปถึงการค้าประเวณีของ “เพศชาย” จากเดิมที่การค้าประเวณีนั้นเจ้าของสถานบริการจะจัดที่นอนให้แก่ลูกค้าโดยมีการตกลงซื้อขายบริการทางเพศระหว่างผู้ดำเนินการกิจการสถานบริการกับลูกค้าโดยตรง ได้ถูก

เปลี่ยนแปลงมาสู่แบบแอมแพง หรือเป็นอาชีพรองที่เจ้าของสถานค่าบริการจะไม่จัดที่นอนให้แก่ลูกค้า โดยจะจ้างหญิงหรือชายไว้บริการตามวัตถุประสงค์ของสถานบริการ ทั้งนี้ เจ้าของกิจการก็จะใช้หญิงหรือชายที่จ้างมาในอัตราค่าจ้างต่ำ ดึงดูดลูกค้าด้วยการยอมขายบริการทางเพศ นอกจากจะได้ค่าอาหาร เครื่องดื่มหรือค่าบริการต่าง ๆ แล้ว เจ้าของกิจการยังได้ค่าธรรมเนียมจากลูกค้าที่พาลูกจ้างของตนไปนอกสถานที่ ซึ่งลูกจ้างตกลงซื้อขายบริการทางเพศโดยตรงกับลูกค้า กรณีนี้เจ้าของสถานบริการไม่ต้องเสี่ยงกับการดำเนินคดีอาญาด้านประจักษ์เป็นธุระจัดหา ด้วยเหตุนี้ สถานบริการจึงได้ใช้กลยุทธ์ดึงดูดลูกค้าเดิมให้มาใช้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเปิดบริการให้ผู้ค้าประเวณีที่ไม่ใช่ลูกจ้างมาดึงดูดทางเพศเพิ่มเติมทำให้ลูกค้าเก่ามาที่เดิมอย่างสม่ำเสมอให้ผู้ค้าประเวณีรายใหม่ ๆ เปลี่ยนหน้าเข้ามา มีส่วนทำให้การค้าประเวณีมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ดังที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในปัจจุบัน การปรับเปลี่ยนรูปแบบการค้าประเวณีที่หลากหลายนี้ พิจารณาจากการจัดแบ่งสถานบริการทางเพศโดยกระทรวงสาธารณสุขที่ได้ทำการสำรวจสถานบริการทางเพศในประเทศไทย โดยได้จัดแบ่งไว้เป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้ รูปแบบของสถานบริการทางเพศ ประกอบด้วย 1) สปา 2) โรงแรม 3) บังกะโล่ 4) เกสเฮาส์ 5) โรงน้ำชา 6) บาร์เบียร์ 7) บาร์เกย์ 8) บาร์อะโกโก้ 9) บาร์ร่าว 10) ดิสโก้เทค 11) ไนท์คลับ 12) ผับ 13) คาร์โอเกะ 14) คอกเทลเลาจ์ 15) อาบอบนวด 16) นวดแผนโบราณ 17) ชาวน่า 18) คอฟฟี่ช็อป 19) คาเฟ่ 20) ร้านอาหาร 21) ร้านเสริมสวย 22) ร้านตัดผมชาย 23) นางทางโทรศัพท์ 24) ซ่อง 25) อื่น ๆ (Samran, 2006)

จากสภาพปัญหาและสถานการณ์โสเภณีในสังคมไทยดังกล่าว ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้ความสำคัญกับปัญหาโสเภณีมากขึ้น แต่เนื่องจากสภาพของปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อจนถึงแรงกดดันจากนานาชาติ ส่งผลให้รัฐบาลต้องเปลี่ยนแนวทางจาก “การปราบ” ซึ่งเป็นแนวนโยบายเดิมมาเป็นแนวทาง “การปราบ” มากขึ้นตามลำดับ แต่ตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ปัญหาโสเภณีก็มีได้ลดลงทั้งรูปแบบทางธุรกิจ จำนวนโสเภณี และจำนวนผู้ใช้บริการ แต่กลับเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงกว่า การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจหลายเท่า จึงสามารถกล่าวได้ว่าสภาพและสถานการณ์ของปัญหาโสเภณีไทยตลอดสองทศวรรษที่ผ่านมาได้ลดลงแต่อย่างใด ทั้งนี้ เนื่องมาจากเหตุปัจจัยที่สำคัญดั้งเดิมในเชิงโครงสร้างของสังคมไทย คือ ปัญหาความยากจน โอกาสทางการศึกษา การกระจายรายได้ที่ไม่เป็นธรรม ตลอดจนถึงปัญหาค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรม ประกอบกับการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัยที่ผ่านมา ทั้งในยุคสมัยก่อนการพัฒนา ยุคสมัยแห่งการพัฒนา มีลักษณะที่เอื้อให้กระบวนการค้าประเวณี และธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการขายบริการทางเพศดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เริ่มตั้งแต่นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยว หรือการพัฒนาประเทศที่ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างบุคคล จะเห็นได้ว่าสถิติจำนวนโสเภณีมีเพิ่มขึ้นทุกปี การที่กิจการเพศพาณิชย์เติบโตส่วนหนึ่งมาจากความต้องการจากตลาด ที่มองว่าเมืองไทยเป็น “ซ่องราคาถุก” (Archavanitkul, 1994) สามารถหาผู้หญิงและโสเภณีเด็กได้ง่าย ค่าบริการต่ำ เมื่อเทียบกับประเทศตัวเองและประเทศอื่น ๆ จึงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวนิยมมาเที่ยวโสเภณีในประเทศไทย นอกจากนี้ หญิงไทยบางส่วนยังออกไปทำงานเป็นโสเภณีอยู่ต่างประเทศในลักษณะของการค้าประเวณีข้ามชาติ ซึ่งจัดเป็นปัญหาการค้ามนุษย์

รูปแบบใหม่ที่นานาชาติถือว่าเป็นอาชญากรรมสำคัญต่อเด็กและสตรี ซึ่งมีทั้งถูกหลอกลวงและสมัครใจ ประเทศไทยถูกจัดเป็นทั้งประเทศต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง จนถูกนานาชาติเพ่งเล็งและกดดันด้วยมาตรการต่าง ๆ เช่น การระงับความช่วยเหลือในเรื่องสำคัญต่าง ๆ สภาพปัญหาดังกล่าว นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบันหลายประการ ทั้งในแง่ของการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณี ตลอดไปจนถึงการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณี (Phongsapitch, 2005)

นโยบายการปราบปรามกับการก่อรูปวาทกรรมโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน

วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน ถูกก่อรูปขึ้นมาโดยรัฐและกลไกอำนาจรัฐ ภายใต้ “วาทกรรมทางนโยบายการปราบปราม” โดยถือว่าโสเภณีและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับกิจการค้าประเวณีมีความผิดทางอาญา รัฐจะต้องดำเนินการจัดการโดยเด็ดขาดและจริงจัง ทั้งนี้ เนื่องมาจากนโยบายโสเภณีในสังคมไทยเปลี่ยนผ่านจาก “ถูกต้องตามกฎหมาย” ในยุคสมัยก่อนการพัฒนา และผิดกฎหมายในลักษณะที่ต้อง “ห้ามปราม” ในยุคสมัยแห่งการพัฒนาเปลี่ยนมาเป็น “ผิดกฎหมายเด็ดขาด” และต้องดำเนินการ “ปราบปรามอย่างจริงจัง” ในปัจจุบัน เนื่องมาจากแรงกดดันจากในประเทศและจากนานาชาติ โดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก ซึ่งมองว่าปัญหาโสเภณีและการขายบริการทางเพศในปัจจุบันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับปัญหาเรื่อง “Human Trafficking” ที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ยุคสันนิบาตชาติมาจนถึงยุคสหประชาชาติ โดยองค์การสำคัญเหล่านี้เป็นผู้กำหนดกฎกติกาต่าง ๆ ให้ประเทศสมาชิกและไม่ใช่มติสมาชิกปฏิบัติตาม ประเทศไทยซึ่งเป็นประเทศสมาชิกจึงจำเป็นที่จะต้องปฏิบัติตาม นอกจากกฎกติการะหว่างประเทศดังกล่าว ด้วยสภาพของปัญหาโสเภณีไทยในยุคปัจจุบันที่มีความซับซ้อน เนื่องจากสะสมมากกว่าหลายทศวรรษ จึงเป็นเงื่อนไขสำคัญในการผลักดันวาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามดังกล่าวสู่การปฏิบัติ ความซับซ้อนของสภาพปัญหาพิจารณาได้จากรูปแบบและจำนวนของการค้าประเวณีในปัจจุบันที่พัฒนาก้าวไปตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป มีรูปแบบที่หลากหลายทั้งทางตรงและทางอ้อมในลักษณะแอบแฝง ทั้งเพศหญิงและเพศชาย ตลอดจนถึงเด็กและเยาวชน (Senate Committee on Women, Youth and Elderly Affairs, 2003)

นอกจากนี้ ความซับซ้อนที่น่าสนใจของสภาพปัญหาโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน คือ ความหลากหลายของผู้ให้บริการที่มีทั้ง ลาว กัมพูชา พม่า จีน ยุโรปตะวันออก และรัสเซีย ที่อยู่ในอุตสาหกรรม การให้บริการทางเพศของไทยในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ด้วยเหตุแห่งสภาพปัญหาดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของความหลากหลายทางสัญชาติ นำไปสู่การสร้าง ความซับซ้อนให้กับปัญหาโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบันอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งเป็นฐานรองรับความชอบธรรมที่สำคัญให้แก่การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีโดยรัฐและกลไกอำนาจรัฐในปัจจุบันภายใต้แนวนโยบายการปราบปราม ก็คือปัญหาการค้าประเวณีข้ามชาติและการแสวงหาประโยชน์ทางเพศจากมนุษย์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาการค้ามนุษย์ที่ทั่วโลกจริงจังและให้ความสำคัญ (United Nations Population Fund, 2007)

ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1. การค้ามนุษย์ในรูปของการค้าประเวณี: การลดทอนศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ยุคใหม่ “การค้ามนุษย์” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Human Trafficking” ซึ่งมีคำนิยามว่า การค้ามนุษย์เป็นการก่ออาชญากรรมโดยการถือเอามนุษย์เป็นสินค้า ในการซื้อขายแลกเปลี่ยนเป็นผลประโยชน์ของคน หรือองค์กรอาชญากรรมโดยอาศัยความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสถานการณ์ความไม่มั่นคงในชีวิตและทรัพย์สินของคนกลุ่มเสี่ยง เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบจากมนุษย์ทุกรูปแบบ ใช้อำนาจโดยมิชอบเพื่อให้หญิงหรือเด็กหญิงค้าประเวณีเพื่อแลกกับค่าจ้างหรือผลประโยชน์ต่าง ๆ (National Human Rights Commission, 2012) แต่คำนิยามที่ได้รับการยอมรับมากที่สุด คือ คำนิยามที่บัญญัติไว้ในพิธีสาร “Palermo” หรือ อนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติและพิธีสารแนบท้ายสองฉบับได้รับการลงนามโดย 120 ประเทศจากทั่วโลก ที่เข้าร่วมประชุมที่ปาเลโม ประเทศอิตาลี ซึ่งให้คำนิยามไว้ว่า หมายถึง การจัดหา ขนส่ง โยกย้าย ให้ที่พักพิงหรือรับบุคคลด้วยวิธีขู่หรือใช้กำลังหรือรูปแบบอื่น ๆ ของการบังคับ การลักพา ฉ้อฉล หลอกลวง การให้หรือรับเงินหรือผลประโยชน์ต่อบุคคลที่ทำการควบคุมบุคคลอื่นเพื่อแสวงหาประโยชน์แก่ตน และที่สำคัญรวมถึงการแสวงหาประโยชน์จากผู้อื่นในการเป็นโสเภณี หรือรูปแบบอื่นของการแสวงหาประโยชน์ทางเพศทั้งเด็กและสตรี ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคมไทย โดยเฉพาะในเด็กและเยาวชนยังถือเป็นความผิดทางอาญาที่สำคัญตามกฎหมายไทย (Wangmahaporn, 2008) ด้วยเหตุที่การค้าประเวณีเป็นปัญหาที่สำคัญส่วนหนึ่งของปัญหาการค้ามนุษย์ ซึ่งส่งผลกระทบไปทั่วโลก ไม่เฉพาะแต่ประเทศไทย จึงนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานโดยสหรัฐอเมริกาในประเมินสถานการณ์เพื่อการแก้ไขปัญหาค้าประเวณีออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับที่ 1 (Tier 1) หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำตามกฎหมายในการป้องกันและบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการค้ามนุษย์/ค้าประเวณี ระดับที่ 2 (Tier 2) หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการยังไม่สอดคล้องแต่แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์/การค้าประเวณีและ ระดับที่ 3 (Tier 3) หมายถึง ประเทศที่ดำเนินการไม่สอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของกฎหมายและไม่มี ความพยายามในการแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์/การค้าประเวณี

กรณีของประเทศไทยถูกระบุว่าเป็นประเทศ “ต้นทาง ปลายทาง และทางผ่าน” สำหรับการค้าประเวณีทั้ง ผู้ชาย สตรี และเด็ก ซึ่งมาจากหลากหลายประเทศ เช่น ลาว เวียดนาม กัมพูชา พม่า จีน รัสเซีย อุซเบกิสถาน อินเดีย พิจิ และยุโรปตะวันออก (Ministry of Social Development and Human Security, 2017) ด้วยเหตุดังกล่าว ประกอบกับปัญหาโสเภณีเดิมภายในประเทศที่สะสมมากกว่าหลายทศวรรษ ภายใต้การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโดยรัฐและตัวแสดงสำคัญที่เกี่ยวข้องในยุคสมัยต่าง ๆ นำไปสู่การแสวงหาแนวทางในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณี ทั้งในระดับชาติและระดับข้ามชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้แนวนโยบายการปราบอย่างเด็ดขาดจริงจัง เริ่มต้นตั้งแต่การสร้างกลไกทุกระดับตั้งแต่ชุมชนจังหวัดประเทศ ในการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีทั้งภาครัฐและเอกชน จนถึงระหว่างประเทศให้สอดคล้องกับหลักการ

ในอนุสัญญา ปฎิญา พิธีสาร กฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับค้าประเวณี การปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบและขั้นตอนปฏิบัติ การดำเนินการบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้มีมาตรการปราบปรามเป็นพิเศษแก่ผู้กระทำความผิดที่เป็นบุคคลหรือองค์กร เช่น มีบทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับการค้าประเวณีอย่างรุนแรง (Lewongrat, 2020) ตลอดจนถึงมาตรการทางสังคมเพื่อเสริมสร้างให้ทุกสถาบันในสังคมเข้ามามีบทบาท เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา เพื่อสร้างค่านิยมที่ดีและตระหนักสิทธิของตนเอง เคารพสิทธิผู้อื่น หลักสูตรเกี่ยวกับครอบครัว ทักษะชีวิต เรื่องเพศศึกษา การเข้าใจในปัญหาชีวิตและสามารถแก้ไขจัดการปัญหาเองได้

ด้วยความสำคัญดังกล่าวของปัญหาการค้ามนุษย์ ในรูปของการค้าประเวณีทั้งในชาติและข้ามชาติในสังคมไทยยุคปัจจุบัน นำไปสู่การก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโดยรัฐและกลไกอำนาจรัฐ ด้วยการผลักดันให้ปัญหาดังกล่าวนี้กลายเป็นวาระแห่งชาติ โดยมุ่งหวังที่จะปราบปรามและขจัดปัญหาให้หมดสิ้นไปโดยมีสาระสำคัญ คือ ประเทศไทยมีความตระหนักว่าการค้ามนุษย์รวมถึงการค้าประเวณีทั้งในชาติและข้ามชาติเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างรุนแรง โดยได้มีความพยายามดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาด้วยการดำเนินมาตรการต่าง ๆ มาอย่างต่อเนื่องและควบคู่กันไป นายกรัฐมนตรีจึงได้ประกาศเจตนารมณ์ และนโยบายในเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์รวมถึงการค้าประเวณี ทั้งในชาติและข้ามชาติให้เป็นวาระแห่งชาติในคราวประชุมเชิงปฏิบัติการ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2547 โดยได้กล่าวว่า “เหยื่อคือเหยื่อไม่ใช่อาชญากร และต้องได้รับการเยียวยาฟื้นฟูเพื่อดูแลให้กลับคืนสู่สังคมได้ และจะต้องจัดการอย่างเด็ดขาดกับผู้ค้าและขบวนการทุกรูปแบบ ปัญหาดังกล่าวนี้เป็นวาระแห่งชาติ จึงขอความร่วมมือกับทุกฝ่ายทำอย่างจริงจังและจริงจังทุกมิติ ด้วยจิตใจรักเพื่อนมนุษย์ มีเมตตาธรรมต่อกันและกัน โดยมีแนวนโยบายสำหรับดำเนินการโดยเร่งด่วนต่อปัญหาเหล่านี้” (Yahakarn, 2015)

2. สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กลไกอำนาจรัฐในการก่อรูปนโยบาย นอกจาก “รัฐ” ยังมีกลไกอำนาจรัฐที่สำคัญร่วมในการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยในยุคปัจจุบัน คือ “สภาพพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ” ที่เสนอความคิดเห็นในเชิงนโยบายที่เกี่ยวกับปัญหาโสเภณีและธุรกิจการค้าประเวณีของสังคมไทยในยุคสมัยปัจจุบันว่า สาเหตุส่วนใหญ่ที่เข้าสู่อาชีพการค้าประเวณี มีทั้งความสมัครใจและไม่มีความสมัครใจ มีปัจจัยผลักดันและสาเหตุของปัญหามาจากความไม่เพียงพอของรายได้ในครอบครัว ความสัมพันธ์ที่ไม่มั่นคงของครอบครัว แรงบีบคั้นจากความผิดหวังของคนในครอบครัว การถูกบังคับล่อลวงหรือการติดต่อสัมพันธ์กลุ่มหรือว่าบุคคลที่เกี่ยวข้องในแวดวงอาชีพโสเภณีและการค้าประเวณี แรงจูงใจที่ต้องการเงินเพื่อพึ่งพาตนเองและแบ่งเบาภาระครอบครัว รวมทั้งจากปัญหาที่มีค่านิยมที่ผิด ดังนั้นวิธีการแก้ไขควบคุมป้องกันและปราบปรามผู้ค้าประเวณีแต่ละกลุ่มจึงควรมีมาตรการนี้แตกต่างกัน การค้าประเวณีจึงเป็นปัญหาที่แก้ไขให้หมดไปได้ยาก ในปัจจุบันสังคมไทยถือว่า การค้าประเวณีเป็นเรื่องผิดกฎหมายและหลักศีลธรรมของคนในชาติ อีกทั้งก่อให้เกิดผลเสียต่อผู้ประกอบการอาชีพค้าประเวณีและสังคมไทยโดยรวมมากกว่าผลดี ต้องควบคุมป้องกันและปราบปรามเพื่อไม่ให้เกิดปัญหาตามมาในการดำเนินการแก้ไขปัญหามาอย่างต่อเนื่อง

อย่างแท้จริง เนื่องจากยังมีสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสังคมกับการบังคับใช้ของกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ แนวทางการแก้ไขปัญหาการค้าประเวณีจึงจำเป็นต้องมีความสอดคล้องทั้งทางสังคมและกฎหมาย โดยอาศัยมาตรการกลไกทั้งทางกฎหมายและทางสังคมควบคู่กันไป (National Economic and Social Advisory Council, 2005)

จากสาระสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบันเกิดขึ้นจากตัวแสดงที่สำคัญทางวาทกรรม คือ รัฐ ภายใต้วาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามแนวนโยบายการปราบปรามที่มีอยู่แต่เดิม โดยเริ่มต้นปฏิบัติการทางวาทกรรมเชิงนโยบาย ด้วยการกำหนดให้โสเภณีและการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย และไปสู่ปฏิบัติการของวาทกรรมทางสังคม คือ จากการกำหนดให้เป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย สิ่งที่ตามมาคือจะต้องดำเนินการปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจัง เพราะปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีเป็นวาระทางนโยบายระดับชาติดังกล่าวแล้ว นอกจากจะสร้างปัญหาให้แก่สังคมไทยปัจจุบัน ปัญหายังเกี่ยวพันและส่งผลกระทบไปถึงประเทศอื่น ๆ ด้วย เหตุนี้เพื่อให้ปฏิบัติของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายต้องปราบปรามของรัฐมีความชอบธรรม จึงนำไปสู่กระบวนการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณีเพื่อสถาปนาอำนาจในการจัดการกับโสเภณีและการค้าประเวณีที่รัฐกำหนดให้เป็นเรื่องผิดกฎหมาย นั่นคือ พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ที่รวมปัญหาโสเภณี การค้าประเวณี และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบทางเพศ (Wongkiatpaisan, 2016) ซึ่งได้กลายเป็นปัญหาสากลรวมกันของนานาประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้กฎหมายฉบับดังกล่าวนี้เป็นหลักประกันเสถียรภาพและความชอบธรรมของวาทกรรมทางนโยบายที่รัฐได้ก่อรูปขึ้น และเพื่อให้กฎหมายฉบับนี้สถาปนาอำนาจบังคับให้แก่รัฐ ในการบริหารจัดการกับปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีในสังคมไทยปัจจุบัน

แต่อย่างไรก็ตาม วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีภายใต้แนวคิดนโยบายการปราบปรามที่รัฐก่อรูปนโยบายขึ้น ในทางปฏิบัติมิได้เกิดผลดังสมเจตนารมณ์ที่รัฐได้มุ่งหวังตั้งใจไว้ พิจารณาได้จากรูปแบบ และสภาพความซับซ้อนและรุนแรงของปัญหา ดังได้กล่าวแล้วนั้น ในทางกลับกันวาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามโสเภณีอย่างเด็ดขาดและจริงจังมิได้ดำเนินการไปอย่างราบรื่น หากแต่เกิดกระแสการต่อต้านคัดค้าน อย่างกว้างขวางต่อความคิดเรื่องโสเภณีและการค้าประเวณีเป็นเรื่องที่ผิดกฎหมาย และต้องป้องกันปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจัง กระแสการต่อต้านคัดค้านดังกล่าวทำให้เกิดการสถาปนาความเป็นคู่ตรงข้ามกันของวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน โดยมีทั้งฝ่ายที่เห็นด้วยกับวาทกรรมทางนโยบายการปราบปรามของรัฐและฝ่ายที่ไม่เห็นด้วย ซึ่งฝ่ายคู่ตรงข้ามวาทกรรมทางนโยบายของรัฐ มองว่าแนวนโยบายและปฏิบัติการของวาทกรรมทางสังคมต่าง ๆ ที่รัฐและกลไกอำนาจรัฐได้ก่อรูปขึ้น เช่น นโยบายและกฎหมายต่าง ๆ มีใช้ทางออกของปัญหา ผลที่ตามมา ก็คือนำไปสู่การต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน โดยตัวแสดงทางวาทกรรมต่อต้านที่สำคัญ คือ องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ดังจะได้กล่าวในลำดับถัดไป

การต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบัน

ปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีเป็นปัญหาที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมาเป็นเวลานาน และเติบโตเป็นธุรกิจบริการทางเพศที่ปราศจากการควบคุมดูแลจากรัฐอย่างจริงจัง ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นจุดหมายปลายทางของธุรกิจการท่องเที่ยวทางเพศ ทำให้เกิดกระบวนการนำหญิงและเด็กจำนวนมากจากชนบทเข้าสู่ตลาดการค้าบริการเพศทั้งในและต่างประเทศ สถานการณ์การนำหญิงและเด็กเข้าสู่ธุรกิจบริการทางเพศได้ทวีความรุนแรงในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา ส่งผลให้ประเทศไทยกลายเป็นจำเลยของประชาคมโลกในฐานะที่รัฐปล่อยให้มีการละเมิดสิทธิมนุษยชนของหญิงและเด็ก แม้รัฐบาลมีความพยายามและมีแนวนโยบายที่จะแก้ไข ปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณี ทั้งการจับกุมอย่างจริงจัง ตลอดจนการตรากฎหมายใช้บังคับการแก้ไข กฎหมายเพิ่มโทษ (Somsawad, 2001) เช่น พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี พ.ศ. 2539 ที่กฎหมายเอาผิดกับโสเภณีไม่ว่าจะรูปแบบเปิดเผยหรือแบบแอบแฝง ที่เดิมสามารถเปิดบริการได้ ถูกต้องกฎหมาย ตามพระราชบัญญัติสถานบริการ พ.ศ. 2509 รวมถึงการเลือกปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ ลงโทษ แต่เฉพาะโสเภณีไม่เอาผิดกับแขกที่ใช้บริการ แม้ว่าประมวลกฎหมายอาญาแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2535 จะระบุโทษหนักเอาไว้ หรือถ้าจะลงโทษ จะเลือกใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 ซึ่งยุ่งยากซับซ้อน ส่งผลให้ปัญหาดังกล่าวยังคงลุกลามและขยายตัวต่อไปเรื่อย ๆ การค้าประเวณีจึงวิฤติ มากยิ่งขึ้นเมื่อมีการนำเด็กที่มีอายุน้อยไม่บรรลุนิติภาวะมาทำการ “ค้าประเวณี” พรณินัติทางเพศแก่ผู้แสวงหากามารมณ์ ทั้งที่เป็นคนไทยและคนต่างประเทศ ในสายตารัฐและสังคมการค้าประเวณีจะเป็นเรื่องที่ผิดศีลธรรม ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด โรคเอดส์ กามโรค และปัญหาด้านการสาธารณสุขอื่น ๆ รวมถึงส่งผลต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทยในสายตาของประชาคมโลก ที่มองว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของการค้าประเวณีที่สำคัญของโลก สถานการณ์การค้าประเวณีที่เข้าข่ายของการค้ามนุษย์ในประเทศไทยก็อยู่ในสภาพปัญหาทั้ง 3 สถานะ คือ ต้นทาง ทางผ่าน และปลายทาง (Boonphokaew, 2015)

1. กระแสความตื่นตัวของสังคมต่อประเด็นปัญหาเรื่องโสเภณีและการขายบริการทางเพศในสังคมไทยปัจจุบัน จากข้อมูลสถิติการค้ามนุษย์ของศูนย์พิทักษ์เด็กและสตรี สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า มีการค้ามนุษย์ในรูปแบบของการค้าประเวณีถึงร้อยละ 76.98 และในจำนวนนี้เป็นการค้าประเวณีเด็กหญิงอายุต่ำกว่า 18 ปี สูงถึงร้อยละ 82.92 ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นำไปสู่ความพยายามของรัฐและกลไกอำนาจรัฐในการแก้ไขปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณี ด้วยการก่อรูปวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของสังคมไทยในปัจจุบัน โดยการที่รัฐควบคุมและกำกับพฤติกรรมทางเพศของคนโดยผ่านทางนโยบายการปราบปราม (Songsamphan, 2007) ด้วยการนิยามและกำหนดตำแหน่งแห่งที่ ให้โสเภณีและการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย เพื่อนำไปสู่ปฏิบัติการทางวาทกรรมในทางสังคม ด้วยการปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจัง โดยรัฐเชื่อว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ทั้งหมด อย่างไรก็ตาม วาทกรรมทางนโยบายโสเภณีไทยปัจจุบันภายใต้แนวทางการปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจังดังกล่าว เป็นสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงและถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์กันในหมู่นักวิชาการ วิชาชีพ และ

ภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมไทยปัจจุบันอย่างกว้างขวาง โดยออกมาในรูปแบบของการประชุมระดมความคิด การอภิปรายตลอดจนถึงการศึกษาวิจัย เพื่อมุ่งหวังว่าจะนำไปสู่การแก้ไขเปลี่ยนแปลงแนวนโยบายอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหา (Sophonakanaporn, 2011) ซึ่งสาระสำคัญของข้อถกเถียงถึงปัญหาทางกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปโดยรัฐ ภายใต้แนวคิดโสเภณีและการค้าประเวณีผิดกฎหมาย โดยกลุ่มต่าง ๆ ที่หลากหลายทางสังคมในปัจจุบัน มีทั้งแนวคิดที่ต่อต้านนโยบายโสเภณีของรัฐ และแนวคิดที่สนับสนุน เพื่อหาทางออกให้กับปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีในสังคมไทยปัจจุบัน ซึ่งสามารถสรุปออกเป็น 3 กลุ่มแนวคิดที่สำคัญ ดังนี้ 1) การจดทะเบียนและการจัดระเบียบการค้าประเวณี (Legalize-Regulation) 2) การจัดการการค้าประเวณีให้หมดสิ้นไป (Abolitionist Policy) และ 3) การยกเลิกการค้าประเวณีว่าเป็นอาชญากรรม (Decriminalization) (Ruangboon, 2016)

อย่างไรก็ตาม การเคลื่อนไหวต่อประเด็นปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีของกลุ่มต่าง ๆ ก็มิได้ส่งผลต่อวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐบาลมากนัก ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์และการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ในทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีและการค้าประเวณี มุ่งไปที่เรื่องการสังคมสงเคราะห์ เป็นสาระหลัก ถึงแม้จะมีการเคลื่อนไหวในเชิงนโยบายบ้าง แต่ก็ยังเป็นลักษณะของข้อเรียกร้องข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย มากกว่าการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงเพื่อคัดค้านต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีของรัฐ ยกเว้น “องค์การพัฒนาเอกชน” หรือ “NGO” (Udompajitkul, 2000) ในนามของกลุ่มที่ชื่อว่า “มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์” (Empower Foundation) ที่ผู้เขียนคัดเลือกมา เนื่องจากพิจารณาจากบทบาทที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณีและการต่อต้านนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐมากที่สุด กล่าวคือ เอ็มพาวเวอร์เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในสังคมไทยยุคปัจจุบัน (Malikaew, 2009) ในฐานะตัวแสดงหลักทางวาทกรรมที่มีบทบาทต่อเนื่องยาวนานกว่าสามทศวรรษในการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงในทางสังคมเพื่อต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐและกลไกอำนาจรัฐที่ก่อรูปขึ้นภายใต้แนวคิดโสเภณีผิดกฎหมาย บทบาทในการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐบาลของกลุ่มเอ็มพาวเวอร์ นอกจากต่อเนื่องยาวนานแล้วยังครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีและการค้าประเวณี ทั้งมิติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม ศิลปะ การศึกษา และอาชีพ เพื่อที่จะมีอิทธิพลและผลักดันให้กลายเป็นนโยบาย โดยมีแกนหลักของการต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีของรัฐ ด้วยการนำเสนอวาทกรรมต่อต้านภายใต้แนวคิดโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศ “ควร” และ “จะต้อง” เป็นเรื่องที่ “ถูกต้องตามกฎหมาย” เช่นเดียวกันกับอาชีพบริการอื่น ๆ

2. บทบาทของเอ็มพาวเวอร์ในการต่อต้านหรือถอนทำท้าวาทกรรมนโยบายโสเภณีของรัฐในสังคมไทย “เอ็มพาวเวอร์” เริ่มต้นก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2528 เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมโอกาสด้านต่าง ๆ ให้กับผู้หญิงที่ทำงานในสถานบริการ (โสเภณี) ในประเทศไทย มีศูนย์ที่เป็นเครือข่ายการทำงานกระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย เช่น กรุงเทพมหานคร ดำเนินงานที่ต่อเนื่องยาวนานและเป็นระบบกว่าสามทศวรรษ เป็นสถานที่พบปะสังสรรค์ของพนักงานบริการ เป็นโรงเรียน กศน. ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เป็นเวทีสนทนานำเสนอเสียงสะท้อนและมุมมองจากพนักงานบริการ เป็นองค์กรตัวแทนในการประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน

ที่ทำงานเคลื่อนไหวเรียกร้องปัญหาเดียวกัน เป็นสำนักพิมพ์ที่ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่มุมมองอื่น ๆ นอกกระแสหลักของสังคม ที่เกี่ยวกับโสเภณีและธุรกิจบริการทางเพศ การทำงานเคลื่อนไหวต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ เพื่อผลักดันนโยบายโสเภณีถูกกฎหมาย ต่อเนื่องยาวนานและเป็นระบบผ่านโครงการกิจกรรมด้านต่าง ๆ เช่น 1) โครงการการศึกษา: เป็นการเปิดการศึกษาภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) ที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และภาษาไทย พื้นฐานเพื่อการอ่านออกเขียนได้ 2) โครงการเสริมทักษะ: เพื่อเป็นการสร้างโอกาสในการเลือกประกอบอาชีพอื่น เช่น พิมพ์ดีดคอมพิวเตอร์ ซ่อมผ้าบาติก ศิลปะ ดนตรี และการแสดง 3) โครงการด้านสุขภาพอนามัย: เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพอนามัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องเกี่ยวกับ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และเอดส์ รวมทั้งให้ความรู้เกี่ยวกับปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ในชีวิตประจำวัน 4) โครงการเยี่ยมพื้นที่: เป็นการลงไปในพื้นที่ทำงานของพนักงานบริการ เพื่อรับทราบข้อมูลและสภาพปัญหาของชุมชนและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ตลอดจนสร้างการยอมรับของคนในพื้นที่ 5) โครงการเผยแพร่ข้อมูลเพื่อปรับเปลี่ยนทัศนคติของสังคมต่ออาชีพบริการ: เป็นการผลิตสื่อในรูปแบบต่าง ๆ หลายรูปแบบ เช่น วารสาร เอกสาร และอื่น ๆ รวมถึงหนังสือพิมพ์ชุมชน “Badgirls” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่ทำโดยพนักงานบริการและเพื่อนพนักงานบริการ 6) โครงการศูนย์ข้อมูล: เป็นการรวบรวมและจัดทำข้อมูลโดยใช้เครื่องมือสื่อสารประเภทต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ การทำรายการวิทยุ ซีดี และรายการโทรทัศน์ (Tong-intarach, 2019)

ด้วยบทบาทการดำเนินกิจกรรมและเคลื่อนไหวที่หลากหลาย แต่มีแกนอันเป็นวัตถุประสงค์หลักสำคัญอยู่ที่การต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีผิดกฎหมาย เพื่อเสนอวาทกรรมต่อต้านเชิงนโยบายภายใต้แนวคิดโสเภณีและอาชีพบริการถูกกฎหมาย ส่งผลให้บทบาทการเคลื่อนไหวเรียกร้องของเอ็มพาวเวอร์เป็นที่สนใจของกลุ่มคนและองค์กรทั้งในและต่างประเทศ เป็นที่อบรม ฝึกงาน ฝึกงานของนักศึกษาด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งในและต่างประเทศ เช่น โรงเรียนนายตำรวจสามพราน อาสาสมัครจากเครือข่ายแม่หญิงรัฐฉานสหพันธ์ผู้หญิงพม่า มหาวิทยาลัยเทร็น มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด มหาวิทยาลัยบราวน์ นักศึกษากองทุนเอเอฟเอส อาสาสมัครรัฐบาลออสเตรเลีย มหาวิทยาลัยจอห์นฮอปกินส์ ฯลฯ ภายใต้ภารกิจที่สำคัญ คือ การต่อสู้ผลักดันให้โสเภณีที่เอ็มพาวเวอร์เรียกว่า “พนักงานบริการ” และอาชีพการขายบริการทางเพศที่เรียกว่า “อาชีพบริการ” เป็นเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมายได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย มีสิทธิและโอกาสต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันกับบุคคลทั่วไปและอาชีพอื่น ๆ ทั่วไปในสังคมไทย การดำเนินบทบาทของเอ็มพาวเวอร์ที่เกี่ยวข้องกับนโยบายโสเภณี ทั้งในแง่ของการเคลื่อนไหวเรียกร้องและการเคลื่อนไหวต่อต้านมีเครือข่ายการทำงานที่เข้มแข็งและเป็นระบบ เครือข่ายในประเทศมีการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ เช่น เครือข่ายแรงงานองค์กรด้านสิทธิมนุษยชน เครือข่ายด้านเอสไอวี เครือข่ายพี่น้องแรงงานข้ามชาติ รวมถึงหน่วยงานภาครัฐ เช่น โครงการเอดส์ระดับชาติ โครงการด้านสตรี เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นด้านกฎหมาย นโยบายที่เกี่ยวข้องกับโสเภณีและการค้าประเวณีในทุกมิติ ขณะที่เครือข่าย

ระดับนานาชาติซึ่งเอ็มพาวเวอร์ร่วมเป็นสมาชิก เช่น เครือข่ายงานบริการเอเชียแปซิฟิก (APNSW) เครือข่ายโครงการพนักงานบริการทั่วโลก (NSWP) ที่ส่งเสริมการรวมกลุ่มของพนักงานบริการทั่วโลก และนอกจากนี้เอ็มพาวเวอร์ยังได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานพัฒนาของสหประชาชาติ (UNDP) ภายใต้โครงการ “สวาเซียน” (SWASEAN: Sex Workers of ASEAN) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนพนักงานบริการในประชาคมอาเซียน โดยจัดให้มีการประชุมครั้งแรกขึ้นที่กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา เพื่อแลกเปลี่ยนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเกิดประชาคมอาเซียน ผลจากการประชุมได้ก่อให้เกิดการทำงานร่วมกัน เพื่อรณรงค์ร่วมกันให้สังคมตระหนักถึงประเด็นที่พนักงานบริการเป็นเรื่องที่ “ผิดกฎหมาย” ตามวาทกรรมนโยบายโสเภณีของรัฐบาลที่ส่งผลกระทบกับพนักงานบริการทั้งการถูกกีดกัน และการสร้างตราบาปให้แก่พนักงานบริการในด้านต่าง ๆ (Empower Foundation, 2016)

อย่างไรก็ตาม จากที่กล่าวมาการดำเนินบทบาทหน้าที่ในการเคลื่อนไหวต่อต้านวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายที่ก่อรูปขึ้นโดยรัฐของกลุ่มเอ็มพาวเวอร์ สามารถแยกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประการแรก การต่อต้านทางอ้อม ด้วยการเคลื่อนไหวผลิตซ้ำวาทกรรมความคิดโสเภณีถูกกฎหมาย ผ่านทางการผลิตสื่อรูปแบบต่าง ๆ การแสดง งานศิลปะ ตลอดจนถึงผ่านระบบการศึกษากรณีการศึกษา นอกระบบ และผ่านสถาบันการศึกษาในระบบกรณีการจัดตั้งโครงการ “มหาวิทยาลัยเอ็มพาวเวอร์” (University of Empower) ประการที่สอง การต่อต้านทางตรง ผ่านบทบาทที่สำคัญในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการเคลื่อนไหวทางสังคม การผลักดันนโยบาย การเสนอกฎหมาย การต่อต้านคัดค้าน ทั้งนี้ ก็เพื่อพยายามมีอิทธิพลผลักดันให้แนวความคิดโสเภณีถูกกฎหมาย เป็นนโยบายหลักกว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย ในปัจจุบันที่มีกฎหมายให้การรับรองอย่างถูกต้องผ่านการเคลื่อนไหวเรียกร้อง ข้อเสนอแนะ การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น การออกแถลงการณ์คัดค้าน การผนึกกำลังสร้างเครือข่ายต่อต้านนโยบายของรัฐทั้งในและต่างประเทศ ตลอดจนถึงการต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ ด้วยการผลักดันวาทกรรมต่อต้านของกลุ่มตน สู่ปฏิบัติการทางสังคมในลักษณะที่เป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐ เช่น กรณีโครงการ Can Do Bar บาร์ในฝัน สถานบริการยุติธรรม ทำเองได้ ซึ่งเป็นโครงการทดลองให้พนักงานบริการบริหารจัดการตนเองในเชิงธุรกิจอย่างจริงจังเป็นรูปธรรม เพื่อแสดงออกถึงการต่อต้านท้าทายวาทกรรมนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายของรัฐ แต่การต่อต้านวาทกรรมนโยบายโสเภณีของรัฐโดยกลุ่มเอ็มพาวเวอร์ที่กล่าวมา มิได้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดของรัฐไทยในปัจจุบันได้ ตรงกันข้ามเพียงแค่สามารถสร้างความตื่นตัวทางความคิดของสังคม ในการถกเถียงถึงเรื่องโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทย ปัจจุบันว่า ควรจะถูกหรือผิดกฎหมาย สังคมควรวางท่าทีต่อประเด็นปัญหาเหล่านี้อย่างไร และรัฐบาลควรมีแนวนโยบายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโสเภณีและอาชีพการขายบริการทางเพศในสังคมไทยปัจจุบันอย่างไร มากกว่าความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ในการต่อต้านแนวนโยบายของรัฐ ด้วยการสถาปนาวาทกรรมโสเภณีถูกกฎหมายให้กลายเป็นแนวนโยบายหลักของรัฐบาลว่าด้วยเรื่องโสเภณีในสังคมไทยในปัจจุบันได้

บทสรุป

กล่าวโดยสรุป สภาพปัญหาโสเภณีและการค้าประเวณีไม่ใช่ปัญหาใหม่สำหรับสังคมไทย แต่เป็นปัญหาที่ดำรงอยู่มาอย่างยาวนานและมีความสลับซับซ้อน เพราะมีความสัมพันธ์กับแนวนโยบายในการจัดการแก้ไขปัญหาของรัฐในสังคมไทย เนื่องจากนโยบายที่ผลิตสร้างวาทกรรมเกี่ยวกับโสเภณีเปลี่ยนรูปไปตามวาทกรรมทางนโยบายที่ถูกสร้างขึ้นโดยรัฐ เพื่อสถาปนาวาทกรรมหลักที่เป็นชุดของความรู้ ความจริง ว่าด้วยเรื่องโสเภณีในสังคมไทยในยุคสมัยนั้น ๆ เช่นเดียวกันกับปัจจุบันที่แนวนโยบายโสเภณีอยู่ภายใต้วาทกรรมการปราบปรามอย่างเด็ดขาด เพราะเป็นการนำมนุษย์มาลดทอนความเป็นมนุษย์ด้วยการขายเช่นเดียวกันกับสินค้า เป็นเรื่องที่มีผิดกฎหมายเพราะถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำลายคุณค่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง จึงจำเป็นจะต้องปราบปรามอย่างจริงจัง (Tong-intarach & Khaosanit, 2019) อย่างไรก็ตาม ภายใต้วาทกรรมหลักทางนโยบายการปราบปรามของรัฐดังกล่าว ก็ไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบันได้ ตรงกันข้าม ปัญหาทวีความรุนแรงและสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จนนำไปสู่การหันกลับมาทบทวนประเด็นปัญหานี้อย่างจริงจังโดยภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมเพื่อหาทางออกให้กับปัญหา ทั้งการจัดเวทีระดมความคิด การเสนอแนวนโยบาย การเสนอกฎหมาย รวมถึงการต่อต้านคดียวาทกรรมทางนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดดังกล่าวแล้ว และกลุ่มที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการต่อต้านนโยบายโสเภณีผิดกฎหมายและการปราบปรามอย่างจริงจัง ก็คือ เอ็มพาวเวอร์ซึ่งเป็นกลุ่มที่ดำเนินบทบาทอย่างต่อเนื่องจริงจังต่อประเด็นปัญหานี้ เพื่อที่จะนำเสนอวาทกรรมที่เป็นคู่ตรงข้ามกับรัฐ คือ โสเภณีถูกกฎหมาย เพื่อหวังที่จะแก้ไขปัญหาด้วยบทบาทที่ต่อเนื่องยาวนานกว่าสามทศวรรษจึงเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ ในฐานะกลุ่มที่ต่อต้านนโยบายโสเภณีผิดของรัฐในสังคมไทย แต่บทบาทในการต่อต้านนโยบายของรัฐดังกล่าวก็ยังไม่สามารถที่จะสถาปนาวาทกรรมต่อต้านของกลุ่มตน คือ โสเภณีถูกต้องตามกฎหมายให้กลายเป็นวาทกรรมหลักว่าด้วยเรื่องโสเภณีในสังคมไทยปัจจุบันได้ ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันท่าทีของสังคมและแนวนโยบายของรัฐยังคงอยู่ภายใต้ความคิดหลักทางนโยบายโสเภณีและการค้าประเวณีเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมายและต้องปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจัง

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิชาการนี้สังเคราะห์มาจากการเรื่อง “วาทกรรมว่าด้วยโสเภณีในสังคมไทย” ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจาก คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ผู้เขียนต้องขอขอบคุณเป็นอย่างสูงต่อการเห็นความสำคัญของงานนี้ และขอขอบพระคุณเป็นพิเศษต่อ ศาสตราจารย์ ธเนศ วงศ์ยานนาวา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และคุณจันทวิภา อภิสุข มูลนิธิเอ็มพาวเวอร์ ที่เมตตาให้ข้อมูลความคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนถึงกำลังใจในการเขียนงานครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- Archavanitkul, K. (1994). *Observing the situation of trafficking in girls in the past ten years in the era of the policy to end the problem of child prostitution on the shelf in the Thai state*. Nakhon Pathom: Institute for Population and Social Research, Mahidol University. [in Thai]
- Boonphokaew, P. (2015). *Attitudes of social workers on factors of entry into the cycle of child and youth prostitution: A case study of social workers serving children and youths in the welfare protection center for victims of trafficking* (Master's thesis). Thammasat University, Bangkok: [in Thai]
- CharoensinOran, C. (2014). *After structuralism and political science and public administration* in political science and postmodernist public administration. Bangkok: Faculty of Political Science, Thammasat University. [in Thai]
- Dye, T. R. (1972). *Understanding public policy*. Retrieved from <https://www.cambridge.org/core/journals-of-political-science>
- Empower Foundation. (2016). *This is us, the sex work museum in Thai society*. Nonthaburi. Empower University Press. [in Thai]
- Lewongrat, K. (2020). *Public policy on transnational crime in the global context*. Retrieved from <https://opac01.stou.ac.th/cgi-bin/koha/opacsearch> [in Thai]
- Luela, R. (2019). *Teaching documents against human trafficking*. Nonthaburi: Sukhothai Thammathirat Open University. [in Thai]
- Luepue, T. (2009). *Problems in the presentation of legal measures to be used in solving the problem of prostitution business* (Master's thesis) Sipathum University, Chon Buri. [in Thai]
- Malikaew, S. (2009). *The full-flavored life of bad girls*. Chiang Mai. Empower Foundation. [in Thai]
- Ministry of Social Development and Human Security. (2017). *The study of the creation and development of the process working in a network to solve the problem of human trafficking victims are children and women in Thailand*. Bangkok: Group research and development of network systems office of academic promotion and support 2. Ministry of Education Social Development and Human Security. [in Thai]
- National Economic and Social Advisory Council. (2005). *Opinions and recommendations of the National Economic and Social Advisory Council*. Bangkok: Thailand Office. [in Thai]
- National Human Rights Commission. (2012). *Human rights vocabulary*. Bangkok: Office of the National Human Rights Commission. [in Thai]

- Office of the Council of State. (1997). *Constitution of the Kingdom of Thailand B.E. 2540*. Bangkok: Office of the Council of State. [in Thai]
- Phongsapitch, A. (2005). *Feminism and the women's movement: Movement of transnational civil society networks and new social movements*. Nonthaburi: Office of Social and Health Research. [in Thai]
- Prasitratasin, S (2003). *Child prostitution condition of problems, factors, causes and solutions*. Bangkok: Office of the National Research Council of Thailand. [in Thai]
- Ruengtham, S. (2005). *Discourse on policy and corruption: A study of drug fraud in the procurement of medicines and medical supplies of the Ministry of Public Health, 1998* (Doctoral dissertation). Thammasat University, Bangkok. [in Thai]
- Ruangboon, J. (2016). *Problems in the formulation of rules regarding sex services in the Thai legal system* (Master's thesis). Thammasat University, Bangkok. [in Thai]
- Samran, P. (2006). *On legal problems related to prostitution in massage parlors*. (Research report). Bangkok: University of the Thai Chamber of Commerce. [in Thai]
- Satyanurak, S. (2015). *Research project to build new knowledge: History of Thai society* (Research report). Bangkok: Office of the Research Fund. [in Thai]
- Senate Committee on Women, Youth and Elderly Affairs. (2003). *Academic document No. 11 on measures to solve prostitution problems*. Bangkok: Office of the Secretariat of the Senate. [in Thai]
- Somsawad, W. (2001). *Feminism, feminist studies and law*. Bangkok: RueanKaew. [in Thai]
- Songsamphan, C. (2007). *When women think of having a mustache: The "truth" battle of sex in the house of representatives*. Bangkok: Torch Publishing Project. [in Thai]
- Sophonakanaporn, J. (2011). *Sociology of women*. Bangkok: Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Humanities Ramkhamhaeng University. [in Thai]
- Thapthong, T. (2003). *Thai women in the past*. Bangkok: Suwiriyan. [in Thai]
- Theeravekin, L. (2003). Constitution-political and administrative reform. *Journal of King Prajadhipok's Institute*, 1(1), 53-70. [in Thai]
- Tong-intarach, T. (2019). *Discourse on sex workers in Thai society* (Doctoral dissertation). Burapha University, Chon Buri. [in Thai]
- Tong-intarach, T., & Khaosanit, C. (2019). Discourse on sex workers in Thai society. *Surat Thani Rajabhat Journal*, 6(2), 67-90. [in Thai]

- Udompaijitkul, T. (2000). *On the study of the role of NGOs in human resource development in slums in Bangkok* (Research report). Bangkok: Srinakharinwirot University. [in Thai]
- United Nations Population Fund. (2007). *Situational review and synthesis report: Prevention of STDs and HIV related to sex work in Thailand*. Bangkok: Thailand Office. [in Thai]
- Wangmahaporn, P. (2008). Thailand's agenda denial of legalized prostitutions. *University of Thai Chamber of Commerce Journal Humanities and Social Sciences*, 28(4), 197-212. [in Thai]
- Wongkiatpaisan, S. (2016). *Insights into human trafficking in sex business: On helping victims of human trafficking in Thailand*. Bangkok: Women's Protection Foundation. [in Thai]
- Yahakarn, S. (2015). Human trafficking in Thailand. *Electronic Journal of Open and Distance Innovative Learning*, 5(2), 106-118. [in Thai]